

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ

1. Мельник Т. Развитие туризма на железнодорожном транспорте / Т. Мельник, О. Христофор // 36. наук. праць ДЕТУТ. Серія Економіка і управління. – 2011. – Вип. 17. – с. 208-215.
2. Дергоусова А. Методичний підхід до формування стратегії розвитку залізничного туризму на залізницях України / А.Дергоусова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 35. – с. 51-55.
3. Чеховська М.М. Напрями підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту / М.М. Чеховська // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №9 (111). – с. 88-91.
4. Стрілець В. Організація залізничного туризму в Україні як чинник підвищення прибутковості галузі / В. Стрілець, О. Яблуган // Проблеми економіки транспорту. – 2011. – Вип. 1. – с. 114-117.
5. Волошин Г.В. По Европе на поезде.//Международный туризм №4 1999г./
6. Воскресенский В.Ю. Международный туризм. Учебное пособие, 2006г.
7. Ищенко А.М. Залізничний туризм.// Туристичний бізнес.№4-2001р.
8. Квартальнов В.А. Иностранный туризм, М.,-1999г.
9. Власова Т.И. В век туризма – с новым качеством подготовки специалистов/ Т.И. Власова// Вісник ДІТБ - 2001,-№5-С.15-18.

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуто основні проблеми з організації туризму на залізничному транспорті та підготовка кадрів для туристичної галузі на залізничних магістралях України.

Ключові слова: залізничний транспорт, туризм, підготовка кадрів.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены основные проблемы по организации туризма на железнодорожном транспорте и подготовка кадров для туристической отрасли на железнодорожных магистралях Украины.

Ключевые слова: железнодорожный транспорт, туризм, подготовка кадров

SUMMARY

The article is devoted to the description of basic problems of tourism in rail transport and training for the tourism industry on railway lines in Ukraine.

Keywords: railway transportation, tourism, training

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Засадко В.В., к.е.н., старший науковий співробітник РФ НІСД у м. Львові ¹

Згідно Закону України «Про транскордонне співробітництво» (від 24 червня 2004 року, № 1861-IV) фінансування проєктів транскордонного співробітництва (ТКС) між Україною та Польщею може здійснюватись через такі механізми: фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України; спільне фінансування шляхом залучення міжнародної технічної допомоги; фінансування з місцевих бюджетів на відповідний рік. Незважаючи на наявність окремих проєктів українсько-польського ТКС, потенціал такого виду співпраці слабо реалізовується, що передусім і значним чином пов'язане з недосконалістю існуючих в Україні механізмів фінансування проєктів ТКС. Це обумовлює необхідність пошуку напрямів удосконалення механізмів фінансування ТКС, їх наукового обґрунтування.

Низка вітчизняних та закордонних науковців серед стримуючих чинників розвитку ТКС України виокремлюють недостатність фінансового забезпечення цього процесу. Так, Н. Мікула [1] акцентує увагу на проблемах планування бюджетних коштів щодо транскордонного співробітництва і доводить, що Закон України «Про транскордонне співробітництво» не буде працювати без розроблених та інституційно забезпечених механізмів його реалізації. Балацький О.Ф. та Фролов С.М. [2] наголошують, що в Україні більшість фінансових важелів впливу на розвиток прикордонних територій сконцентровано в руках центральних органів влади. І як наслідок, рішення щодо управління прикордонними територіями недостатньо повно враховують реальний стан справ, оскільки не спираються на глибоке знання предмета. Крім того, у роботі центральних органів влади домінують макроекономічні та політичні пріоритети, що зумовлюють «витіснення» транскордонного співробітництва на периферію державної політики України. Топалоглу Л., Каліорас Д., Пантасіс П. [3] звертають увагу на складність, а подекуди неможливість оцінки соціально-економічних ефектів транскордонного співробітництва, що іноді стає перешкодою у прийнятті рішень щодо фінансування цього процесу.

Погоджуючись з висловленими вище аргументами науковців щодо існування проблем фінансового забезпечення процесу транскордонного співробітництва прикордонних областей України, вважаємо необхідним узагальнити і конкретизувати недоліки механізмів фінансування транскордонних проєктів, а також обґрунтувати напрями їх удосконалення на прикладі українсько-польського ТКС, що і є метою цієї статті.

Механізм фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України практично не функціонує. Так, в нашій державі обсяги фінансових асигнувань, спрямованих на державну підтримку ТКС, повинні визначатися у законі «Про Державний бюджет України» на відповідний період згідно з програмами транскордонного співробітництва, перелік яких щорічно формується Міністерством економіки України та затверджується Кабінетом Міністрів України. Проте, з моменту прийняття Закону України «Про транскордонне співробітництво» (впродовж 2004-2012 рр.) у Державному бюджеті України кошти на транскордонне співробітництво не передбачалися.

Згідно державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки визначено перелік з 10 великомасштабних інфраструктурних проєктів транскордонного співробітництва України, яким може бути надана державна фінансова підтримка та надаватиметься підтримка Європейського Союзу в рамках виконання програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства на 2007-2013 роки [4]. Однак жодна відповідна стаття видатків для фінансування проєктів не була закладена у Державний бюджет України, хоча частина запланованих проєктів повинна була завершитись у 2012 р.

Механізм спільного фінансування українсько-польських транскордонних проєктів шляхом залучення міжнародної технічної допомоги, який задіяний у єдиній спільній для Польщі та України транскордонній програмі – «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013», містить низку проблемних аспектів, що призводять до диспаритету між активністю польських і українських учасників транскордонної програми, втратою українською стороною перспектив щодо розвитку прикордонної інфраструктури, людського капіталу, інституційної співпраці та економічної інтеграції.

Загальна сума бюджету програми «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» становить 202959 тис. євро, з них – 186201 тис. євро заплановані з фонду Європейської Комісії, а 16758 тис. євро відведено на співфінансування (табл. 1).

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Таблиця 1

Бюджет програми «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» [5]

(Тис. євро)

Пріоритет	Фонд ЄК	Співфінансування	Всього фонду
Пріоритет 1: підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій	55860	5586	61446
Пріоритет 2: покращення якості життя	65170	6517	71687
Пріоритет 3: інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад	46550	4655	51205
Технічна допомога	18620	0	18620
Всього	186201	16758	202959

Багаторічна фінансова перспектива ЄС (MAFF) чітко визначає пріоритети та суми витрат об'єднаного бюджету Європейського Союзу. Чинною є MAFF на 2007–2013 роки, в межах якої здійснюється реалізація Європейської інструмента сусідства і партнерства та транскордонної програми «Польща-білорусь-Україна 2007-2013» як її складової. Зараз триває розроблення наступної фінансової перспективи на 2014–2020 роки.

Починаючи від формування багаторічної фінансової перспективи ЄС і до безпосереднього освоєння коштів у транскордонних проєктах, на кожному з етапів процедури фінансування транскордонної програми «Польща-білорусь-Україна» Україна може використати певні інструменти впливу для відстоювання національних інтересів (рис. 1).

Рис. 1. Механізм фінансування транскордонної програми «Польща-Білорусь-Україна»

Про диспаритет між активністю польських і українських учасників програми свідчить алокація фінансових ресурсів при розподілі на територіальні одиниці, концентрація коштів і проєктів на стороні Польщі, диспаратетна структура партнерства. Так, за результатами першого набору проєктних заявок програми «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» було затверджено фінансування для 18 проєктів польських заявників і лише 2 – українських (польських у 9 разів більше, ніж українських), хоча співвідношення поданих заявок значно відрізняється (192 заявки польських аплікантів і 93 – українських) [6].

Недосконалість механізму спільного фінансування українсько-польських транскордонних проєктів шляхом залучення коштів в межах програми «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» обумовлена такими проблемами:

1. Політика визначення пріоритетів фінансування транскордонної програми та розподілу коштів між ними відзначається недостатньою ефективністю, що значно пов'язане з відсутністю обговорення з українською та білоруською сторонами програми.

Під час перших двох наборів програми «Польща-Білорусь-Україна 2004-2006» домінували великомасштабні проєкти (модернізація інфраструктури комунікацій, захист навколишнього середовища та розвиток інфраструктури туризму), що призвело до вичерпання коштів бюджету Пріоритету 1 уже в квітні 2006 року. Третій набір був спрямований виключно на «м'які» проєкти (переважно у сфері культури, досліджень та розвитку підприємництва на прикордонних територіях), які виконувалися в рамках заходу 2.1. Під час останнього, четвертого, набору проєктів, зважаючи на обмеженість фінансування, було прийнято рішення надати підтримку лише неінвестиційним

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

проектам (таким, як розробка стратегій розвитку, підготовка технічної документації, технічно-економічного обґрунтування та звітів з оцінки впливу на навколишнє середовище) [7].

Під час розробки пріоритетів програми «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» Україна знову була позбавлена можливості взяти участь у розробці пріоритетів програми, що, судячи з попереднього досвіду, може відобразитися на ефективності реалізації транскордонної програми.

2. При розробці фінансового плану транскордонного проекту не врахованими залишаються як зміни обмінного курсу, так і індекс інфляції, що призводить до посилення дії відповідних ризиків (валютних та інфляційних) для українських бенефіціарів. Так, Спільним технічним секретаріатом вимагається використовувати місячний курс Європейського центрального банку в місяці оголошення набору проектів, а валютні збитки внаслідок курсових різниць відносяться до категорії неприйнятних витрат.

- Хоча грантові кошти для реалізації транскордонного проекту можуть виплачуватися авансовими траншами, на практиці це здійснюється за системою рефундації (шляхом відшкодування понесених витрат). При чому система рефундації є практично непринятною для вітчизняних бюджетних установ (наприклад, якщо учасником транскордонного проекту виступає районна державна адміністрація). Враховуючи обмеженість фінансових можливостей українських учасників проектів ТКС, такий спосіб фінансування ускладнює і гальмує процес реалізації проекту.

- Окремі моменти процедури фінансування транскордонних проектів є непрозорими. Так, зміст Додатку В Програми (Бюджет проекту) є різним у англійській, російській та українській версіях документу (наприклад, стовпчик С аркуша b1). Через такі неточності виникає непорозуміння щодо того, на якій – основній чи прилеглої – території Програми будуть понесені витрати відповідної бюджетної лінії.

- Механізм фінансування транскордонних проектів унеможливує співфінансування за рахунок приватних інвестицій, оскільки Спільний технічний секретаріат програми «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» застосовує принцип, згідно з яким а заявник і партнери не можуть бути організаціями, діяльність яких спрямована на отримання прибутку. Такий принцип значно обмежує джерела дофінансування транскордонних проектів.

6. Відсутня система моніторингу реалізації транскордонних проектів на території (передбачено лише моніторинг реалізації Програми у цілому), що ускладнює оцінку обсягів міжнародної фінансової допомоги в регіоні і можливість взаємоузгодження інтересів/діяльності органів місцевого самоврядування і всіх функціонуючих тут донорських організацій. В результаті, в стратегіях соціально-економічного розвитку і у фінансових планах не завжди можна ефективно поєднати і використати всі джерела регіональної фінансової системи.

7. Відсутній системний підхід Європейського Союзу до сталого розвитку транскордонного регіону Карпат, який охоплює українську і польську прикордонні території. На території Східних Карпат реалізується 8 Програм ЄС, пріоритети яких не є достатньо узгодженими і повторюються з минулих періодів. Кожна з програм має свою організаційну структуру. Водночас, в рамках ЄС на даний час реалізується 13 програм, заплановані на 2007 – 2013 рр., що відображають екосистемний підхід Європейської Комісії до вирішення проблем розвитку прикордонних територій. Доцільно на наступний фінансовий період перейти на новий механізм фінансової допомоги ЄС, наприклад, аналогічно до Альпійської програми.

Транскордонний Карпатський регіон охоплює гірські прикордонні регіони Польщі, Румунії, Сербії, Словаччини, Угорщини, України та Чеської Республіки на території якого реалізуються 8 програм:

1. Програми транскордонного співробітництва 2007 - 2013 Європейського інструменту сусідства та партнерства: «Польща – Білорусь – Україна»; «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна»; «Румунія – Україна – Молдова».

2. Програми територіальної співпраці Європейського Союзу 2007 – 2013: «Польща – Словаччина»; «Словаччина – Угорщина»; «Угорщина – Румунія».

3. Програми транснаціональної співпраці Європейського Союзу 2007 – 2013, а саме: «Центральна Європа» та «Південно-Східна Європа».

Усі ці програми мають відокремлені механізми реалізації, хоча реалізуються в одній екосистемі Карпат, де діє Карпатська Конвенція.

Разом з тим, існує ціла низка екосистемних Програм ЄС: Альпійський простір, Атлантична територія, Регіон Балтійського моря, Кариби, Індійський океан, Мадейра – Азури – Канарські острови, Регіон Північного моря, Північно-Західна Європа, Північна периферія, Південно-Східна Європа, Південно-Західна Європа, Середземномор'я, Центральна Європа.

Поряд із недосконалістю механізму спільного фінансування проектів транскордонного співробітництва Польщі та України існує низка суто внутрішніх вітчизняних проблем, які стримують розвиток ТКС:

- Брак власних фінансових ресурсів для реалізації проектів транскордонного співробітництва, обмежені можливості українських учасників ЄСП самостійно здійснювати обов'язкове співфінансування 10 % суми проекту транскордонного співробітництва.

- Нерозвиненість вітчизняних інструментів кредитування учасників транскордонних проектів.

- Обмеженість доступу місцевих бюджетів до ринку зовнішніх запозичень як джерела дофінансування проектів транскордонного співробітництва, що стримує інтенсифікацію їх соціально-економічного розвитку та залучення ними фінансових ресурсів для реалізації транскордонних проектів інфраструктурного розвитку.

Частина третя статті 16 Бюджетного кодексу передбачає, що місцеві зовнішні запозичення можуть здійснювати лише міські ради міст з чисельністю населення понад п'ятсот тисяч жителів. За винятком м. Львова, всі міста західних прикордонних областей мають меншу кількість населення.

Частиною другою статті 74 Бюджетного кодексу України визначено, що обсяг та умови здійснення місцевих запозичень погоджуються Міністерством фінансів. Це при тому, що держава не несе відповідальності за борговими зобов'язаннями територіальних громад. З 2010 року Міністерство фінансів повністю припинило погодження місцевих запозичень за винятком деяких проектів, пов'язаних з Євро-2012.

В постанові Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. №110 «Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень» відсутній перелік підстав за якими Міністерство фінансів України приймає рішення про відмову в погодженні обсягу та умов здійснення запозичення відповідною місцевою радою. Отже, такі рішення Мініфіну можна вважати безпідставними.

- Неузгодженість вітчизняних фіскальних процедур з відповідними нормами ЄС, що створює труднощі з переказом та використанням коштів в межах бюджету транскордонного проекту. Внаслідок цього часто приймається рішення про визначення головним бенефіціаром польську сторону проекту, а не українську.

- Відсутність системи моніторингу з боку регіональних органів влади за реалізацією проектів міжнародних фінансових структур на території України, у тому числі, транскордонних, а також системи збору, обліку і ведення транскордонної статистики. Процедура моніторингу функціонування програм є одним з повноважень Міністерства економіки і торгівлі України, яке не висвітлює інформацію щодо реалізації конкретних проектів в регіонах. Це унеможливує здійснення оцінки рівня ефективності використання міжнародної фінансової допомоги. Відсутність транскордонної статистики ускладнює оцінку розвитку транскордонного співробітництва, аналіз кон'юнктури на транскордонних ринках, проведення науково-дослідних робіт, обґрунтування стратегічного розвитку прикордоння, своєчасне прийняття управлінських рішень тощо.

З метою усунення бар'єрів, що стримують процес залучення фінансових ресурсів для реалізації українсько-польських транскордонних проектів, а також для підвищення ефективності їх використання необхідно здійснити заходи державної політики, стратегічними орієнтирами якої є:

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- Ініціатива, спрямована на ведення міждержавного діалогу в напрямі вдосконалення механізму спільного фінансування та реалізації транскордонних програм ЄС.
- Посилення фінансової та інституційної спроможності українських потенційних бенефіціарів активно брати участь у реалізації транскордонних програм.

Для вдосконалення механізму спільного фінансування та реалізації транскордонних програм доцільно реалізувати такі заходи:

1. Розробити механізм залучення міжнародної технічної допомоги відповідно до стратегічних завдань трансформації та соціально-економічного розвитку України. Налагодити постійний діалог між Урядом України та донорськими організаціями щодо встановлення прозорих процедур підготовки щорічних програм міжнародної технічної допомоги, в тому числі в сфері ТКС, конкретизації їх до окремих проєктів, забезпечити обов'язкову участь українських реципієнтів у підготовці технічних завдань проєктів.

2. МЗС продовжити роботу з Європейською Комісією щодо затвердження окремої операційної програми Європейського Союзу для території Карпат на фінансову перспективу 2014 – 2020 років (робоча назва – «Карпатський горизонт»), рішення щодо якої було прийняте на 39-му засіданні Ради МА «Карпатський Єврорегіон» (з особливою позицією угорської національної сторони) та відповідно прийняті Резолюції 315 (2010) та Рекомендації 296 (2010) «Сталий розвиток гірських регіонів та досвід Карпатських гір» у жовтні 2010 року Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи [8].

3. Ініціювати внесення у спільні транскордонні програми ЄС та України (на 2014-2020 рр.) положення про врахування валютних ризиків проєктів, можливість співфінансування за рахунок приватних інвестицій, пріоритетність авансового способу фінансування (а не за системою рефундації) проєктів, які виконують державні установи.

4. Запровадити участь представників єврорегіонів України у діяльності Спільного технічного секретаріату і Моніторингового комітету відповідно до регламенту участі в них закордонних єврорегіональних партнерів, що посилює паритетність та прозорість процедур фінансування проєктів, а також нівелює неузгодженості у англійській, українській та російській версіях вимог до фінансових документів з транскордонного проєкту, викликані мовним бар'єром.

5. Запровадити систему заходів інформування потенційних бенефіціарів про існуючі програми ТКС. Для підвищення ефективності реалізації проєктів на офіційних веб-сторінках обласних, районних, міських державних адміністрацій доцільно розмістити перелік та умови відповідних програм технічної допомоги ЄС, а також власну регіональну стратегію розвитку транскордонного співробітництва. Метою роботи у цьому напрямі є ув'язка проєктів з регіональними, державними та загальноєвропейськими пріоритетами, досягнення взаємозгодженості реалізації проєктів у різні часові періоди і з різними джерелами фінансування.

Для посилення фінансової та інституційної спроможності українських потенційних бенефіціарів активно брати участь у реалізації транскордонних програм необхідно:

Figure 1. Ініціювати прийняття Закону України «Про міжнародну технічну допомогу», і тим самим створити чіткий, закріплений на законодавчому рівні, механізм залучення іноземної фінансової допомоги, відсутність якого в Україні гальмує процес реалізації транскордонних проєктів.

Figure 2. У Державному фонді регіонального розвитку передбачити кошти на дофінансування проєктів міжнародної технічної допомоги за різними механізмами: безповоротній, кредитній (за безпроцентною, пільговою чи діючою ставкою) тощо.

Figure 3. Об'єднати зусилля центральних і регіональних органів влади щодо залучення коштів для реалізації транскордонних проєктів, що мають стратегічне значення. Так, доцільно масштабні проєкти структурувати на підпроєкти (за принципом «парасолькових» проєктів, що мали місце при реалізації транскордонних програм між Україною та ЄС в 2004-2006 рр.), оскільки на реалізацію малих проєктів кошти можна отримати з фондів транскордонних програм, в яких бере участь Україна, Європейського інструменту сусідства і партнерства, Східного партнерства.

Figure 4. Здійснити гармонізацію норм вітчизняного законодавства і законодавства ЄС стосовно реалізації, оподаткування коштів транскордонних проєктів. З цією метою доцільно застосовувати так званий поширений у країнах ЄС так званий механізм «flow-tax» або єдину ставку оподаткування на усій території відповідних транскордонних регіонів.

Figure 5. Розробити і запровадити ефективну, прозору систему проєктного менеджменту, моніторингу та оцінки ефективності транскордонних проєктів на засадах прозорості і звітності за участі широкої громадськості на всіх етапах реалізації проєктів. З цією метою доцільно залучити до співпраці з органами влади провідні наукові установи, неурядові організації та експертів спільних технічних секретаріатів програм транскордонного співробітництва ЄС.

Figure 6. Запровадити механізм пільгових цільових кредитів (з низькою відсотковою ставкою) для українських бенефіціарів транскордонних програм ЄС з метою надання їм можливості профінансувати обов'язкові 10 % бюджету проєкту.

Figure 7. Реалізувати механізм випуску муніципальних облігацій, що стане одним з джерел фінансування транскордонних проєктів. Місцеві облігації мають ряд переваг серед інших фінансових інструментів: місцеві облігації надають муніципальним органам влади необхідні для реалізації проєктів позичкові засоби; кошти отримані від випуску муніципальних облігацій спрямовуються на конкретно визначені програми розвитку регіону та місцеві проєкти; серед національних інвесторів зростає зацікавленість у надійних і ліквідних цінних паперах; грошові засоби, що надходять від випуску місцевих облігацій, зазвичай зберігаються у позабюджетні фонди.

Figure 8. Забезпечити організаційну й фінансову підтримку учасників міжнародних проєктів, що реалізуються в межах програм співробітництва ЄС із сусідніми країнами. Для цього доцільно відновити деякі інституційні інструменти, напрацьовані в Мінрегіонбуді України, а саме: Національну раду транскордонних регіонів; Асамблею українських прикордонних регіонів; Мережі єврорегіонів; та затвердити Національну стратегію підтримки розвитку транскордонних кластерів. Передати повноваження місцевим органам влади щодо конкурсного відбору проєктів міжнародного співробітництва та прийняття рішення про їх дофінансування в межах виділеної квоти з коштів державного бюджету чи за рахунок відповідної статті видатків місцевого бюджету. Запровадження такого механізму фінансування можливе за умови формування державного бюджету «знизу до гори» і передачі повноважень з формування місцевих бюджетів громадам, що забезпечить їх фінансову самостійність при реалізації спільних міжнародних проєктів, у тому числі і транскордонних.

Figure 9. Регіональним органам влади і місцевого самоврядування здійснювати активну підтримку економічної інтеррегіональної та транскордонної співпраці й надання консультацій економічного характеру для підприємств, що перебувають у пошуку партнерів по той бік кордону, оскільки підтримка бізнесу сприяє економічному розвитку регіону й збільшує надходження до місцевих бюджетів. Це розв'язує проблему обмежених фінансових ресурсів і надає можливість забезпечити обов'язкове внесення частини фінансування на транскордонні проєкти (10 % бюджету проєкту).

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

- TABLE I. Мікула Н.А. Парадокси впровадження інституту транскордонного співробітництва в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/pips/2008/BSEC_2008/Pages%20from%20tom2/0846.pdf.
- TABLE II. Балацький, О.Ф. Законодавча і виконавча влада у бюджетному процесі (на прикладі державної політики у прикордонних регіонах) [Текст] / О.Ф. Балацький, С.М. Фролов // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. — 2011. — № 2. — С. 5-12.
- TABLE III. Topaloglou L., Cupcea V., Kallioras D., Pantazis P. Territorial Cooperation and socio-economic development in the Old EU, New EU and Non EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sre.wu.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa12/e120821aFinal00270.pdf>.
- TABLE IV. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки. Кабінет Міністрів України. Постанова від 01.12.2010 № 1088 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1088-2010-p>.
- TABLE V. Cross-Border Cooperation Programme «Poland - Belarus - Ukraine 2007-2013» [Електронний ресурс] - Режим доступу:

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

<http://www.cpe.gov.pl/pliki/127-pl-by-ua-eng-5b1-5d.pdf>.

TABLE VI. The Crossborderer (інформаційний бюлетень) 1/2011 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://pl-by-ua.eu/upload/pl/The%20Crossborderer%20No%201_2011.pdf.

TABLE VII. Історія співпраці. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.pl-by-ua.eu/ua_3_24.

TABLE VIII. Сталий розвиток Карпат та інших гірських регіонів Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zak-rada.gov.ua/konference.php>.

РЕЗЮМЕ

Проаналізовано причини недосконалості існуючих в Україні механізмів фінансування проектів транскордонного співробітництва. Обґрунтовані напрями державної політики, орієнтовані на ведення міждержавного діалогу щодо вдосконалення механізму спільного фінансування та реалізації транскордонних програм, посилення фінансової спроможності українських потенційних бенефіціарів здійснювати транскордонні проекти.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, механізм фінансування, транскордонний проект.

РЕЗЮМЕ

Проанализированы причины несовершенства существующих в Украине механизмов финансирования проектов трансграничного сотрудничества. Обоснованы направления государственной политики, ориентированные на ведение межгосударственного диалога по совершенствованию механизма совместного финансирования и реализации трансграничных программ, усиление финансовой способности украинских потенциальных бенефициаров осуществлять трансграничные проекты.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, механизм финансирования, трансграничный проект.

SUMMARY

The reasons of imperfections of existing in Ukraine CBC project financing mechanisms are analyzed. The directions of the state policy aimed to keep international dialogue on improving the mechanism of joint financing and implementation of cross-border programs, to increase financial capacity of Ukrainian beneficiaries to implement cross-border projects are outlined.

Keywords: cross-border cooperation, the mechanism of funding, cross-border projects.

МОДЕРНИЗАЦИЯ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ И РАЗВИТИЕ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ

Зглюй Т.В. ассистент кафедры экономики и организации промышленного производства «УО» Полесский государственный университет, г. Пинск, Беларусь¹

ВВЕДЕНИЕ

Модернизация экономики невозможна без оптимизации системы налогообложения, так как налоговое регулирование является эффективным инструментом экономических преобразований, которые способствуют созданию разных стимулов экономического развития, оказывая различные эффекты на реальный сектор экономики. Проведение эффективной налоговой политики является важнейшим условием экономического роста государства, развития предпринимательской активности и привлечения в страну полномасштабных иностранных инвестиций [1].

Безусловно, модернизация налоговой системы невозможна без соответствующих мер по оптимизации налогообложения реального сектора экономики, которая подразумевает наилучшее решение выхода из затруднительных ситуаций для предприятий различных форм собственности. Ведь налоговая оптимизация особенно эффективна в критические периоды производственно-хозяйственной деятельности предприятий. Но не менее эффективна она и для каждого отдельно взятого этапа работы предприятий, так как помогает избежать непомерного налогообложения и повысить собственную прибыль. В свою очередь, повышение собственной прибыли в целом, и прибыли, остающейся в распоряжении предприятий после уплаты всех налогов и неналоговых платежей, способствует дальнейшему росту их деловой активности и, как следствие, успешному экономическому развитию.

РЕЗУЛЬТАТЫ И ИХ ОБСУЖДЕНИЕ

В соответствии с Законом Республики Беларусь «О государственном прогнозировании и программах социально-экономического развития Республики Беларусь» [2] разработана Программа социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011-2015 годы, в которой наряду с основными прогнозными приоритетами развития страны дана оценка итогам реализации Программы социально-экономического развития на 2006-2010 годы. Так, в 2006-2010 годах последовательно проводилась работа по снижению уровня налоговой нагрузки на экономику, упрощению налоговой системы, сохранению устойчивости и стабильности бюджетной системы, повышению эффективности бюджетных расходов, а основной целью налоговой политики до 2015 года является повышение конкурентоспособности республиканской налоговой системы при безусловном выполнении расходных обязательств бюджета. Важными направлениями налоговой политики станут введение общепринятого в мировой практике механизма переноса убытков на будущие периоды, расширение сферы применения упрощенной системы налогообложения. Предполагается, что реформирование налоговой системы с одновременной оптимизацией бюджетных расходов позволит к 2015 году снизить налоговую нагрузку до 26% к ВВП [3].

Главной целью Программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011 – 2015 гг. [4] определено инновационное развитие и повышение конкурентоспособности национальной экономики, в том числе одними из приоритетных направлений социально-экономического развития страны установлены: развитие человеческого потенциала; инновационное развитие и структурная перестройка экономики, создание новых наукоемких, высокотехнологических производств, что также невозможно без совершенствования системы налогообложения деятельности хозяйствующих субъектов, так как неправильный или недостаточный учет налогового фактора может привести к весьма неблагоприятным последствиям. Также, правильное использование предусмотренных налоговым законодательством льгот и скидок может обеспечить не только сохранность и получение финансовых накоплений, но и возможность весьма эффективной деятельности предприятия, новых инвестиций за счет экономии на налогах.

В соответствии с Директивой Президента Республики Беларусь № 4 в ближайшей перспективе предусмотрено завершить гармонизацию налоговой системы страны с действующими в европейских странах. Придать налоговому законодательству характер, стимулирующий добросовестное исполнение налоговых обязательств и деловую инициативу [5]. Однако, анализ эффективности функционирования налоговой системы Республики Беларусь, проведенный в ходе исследований, показал, что действующая система налогообложения пока имеет в своей основе малоэффективный налоговый механизм, который, опираясь на преобладание косвенной формы налогообложения, высокий уровень изъятия доходов, неравномерность распределения налогового бремени, сужающуюся налоговую базу, с одной стороны, недостаточно обеспечивает требуемую доходность бюджета, а с другой – отрицательно воздействует на инвестиционную активность налогоплательщиков [6]. В связи с этим, в процессе формирования экономики, ориентированной на государственную поддержку научно-технического прогресса, освоение передовых технологий, внедрение перспективных инноваций, проведение активной научно-технической политики, необходимо перенести акценты в реформировании системы налогообложения с фискальных начал на